

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 3. marca 2022 *

„Predhodno odločanje – Skupna politika na področju azila in priseljevanja – Standardi glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite – Direktiva 2004/83/ES – Člen 12 – Izključitev iz statusa begunca – Oseba brez državljanstva palestinskega rodu, registrirana pri Agenciji Združenih narodov za pomoč in zaposlovanje (palestinskih beguncev na Bližnjem vzhodu) (UNRWA) – Pogoji za samodejno upravičenost do ugodnosti iz Direktive 2004/83/ES – Prenehanje zaščite ali pomoči UNRWA“

V zadevi C-349/20,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (sodišče prve stopnje (oddelek za priseljevanje in azil), Združeno kraljestvo) z odločbo z dne 29. julija 2020, ki je na Sodišče prispela 29. julija 2020, v postopku

NB,

AB

proti

Secretary of State for the Home Department,

ob udeležbi

United Nations High Commissioner for Refugees (UK),

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Prechal, predsednica drugega senata v funkciji predsednice tretjega senata, J. Passer, F. Biltgen, sodnika, L. S. Rossi (poročevalka), sodnica, in N. Wahl, sodnik,

generalni pravobranilec: G. Hogan,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

* Jezik postopka: angleščina.

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za AB in NB A. Vasisht, solicitor, R. Husain, QC, E. Mitchell, G. Capel, R. Toal in T. Tridimas, barristers,
- za Secretary of State for the Home Department T. Lindsay, agent,
- za United Nations High Commissioner for Refugees (UK) S. Mobley, solicitor, M. Demetriou, QC, in T. Johnston, barrister,
- za nemško vlado R. Kanitz in J. Möller, agenta,
- za Evropsko komisijo C. Ladenburger in A. Azéma, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 6. oktobra 2021

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 12(1)(a) Direktive Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 7, str. 96).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med NB in AB, osebama brez državljanstva palestinskega rodu, ter Secretary of State for the Home Department (minister za notranje zadeve, Združeno kraljestvo), ker je zadnjenavedeni zavrnil prošnjo za mednarodno zaščito, ki sta jo vložili osebi NB in AB.

Pravni okvir

Mednarodno pravo

Ženevska konvencija

- 3 Konvencija o statusu beguncev, podpisana 28. julija 1951 v Ženevi (*Recueil des traités des Nations unies*, zvezek 189, str. 150, št. 2545 (1954)), je začela veljati 22. aprila 1954. Dopolnjena in spremenjena je bila s Protokolom o statusu beguncev, ki je bil sklenjen 31. januarja 1967 v New Yorku in je začel veljati 4. oktobra 1967 (v nadaljevanju: Ženevska konvencija).
- 4 Člen 1(D) Ženevske konvencije določa:
„Ta konvencija se ne uporablja za osebe, ki zdaj uživajo varstvo ali pomoč drugih organov ali agencij Združenih narodov, razen visokega komisarja Združenih narodov za begunce.

Kadar bi takšno varstvo ali pomoč iz kateregakoli razloga prenehala, položaj teh oseb pa ne bi bil dokončno urejen v skladu z ustreznimi resolucijami Generalne skupščine Združenih narodov, bodo te osebe *ipso facto* upravičene do ugodnosti te Konvencije.“

Agencija Združenih narodov za pomoč in zaposlovanje (palestinskih beguncev na Bližnjem vzhodu) (UNRWA)

- 5 Z Resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov št. 302 (IV) z dne 8. decembra 1949 o pomoči palestinskim beguncem je bila ustanovljena Agencija Združenih narodov za pomoč in zaposlovanje (palestinskih beguncev na Bližnjem vzhodu) (United Nations Relief and Works Agency (for Palestine Refugees in the Near East) (UNRWA)). Njena naloga je skrbeti za blaginjo in človeški razvoj palestinskih beguncev.
- 6 V skladu s točkama VII.C in VII.E konsolidiranih navodil UNRWA o upravičenosti in registraciji (Consolidated Eligibility and Registration Instructions) območje delovanja UNRWA obsega pet sektorjev, in sicer Gazo, Zahodni breg (vključno z vzhodnim Jeruzalemom), Jordanijo, Libanon in Sirijo.

Pravo Unije

Direktiva 2004/83

- 7 V uvodnih izjavah 3, od 10 do 12, 16, 17 in 38 Direktive 2004/83 je navedeno:

„(3) Ženevska konvencija in Protokol predstavljata temelja mednarodne pravne ureditve za zaščito beguncev.

[...]

(10) Ta direktiva upošteva temeljne pravice in spoštuje načela, priznana zlasti z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah. Ta direktiva si prizadeva zlasti zagotoviti polno spoštovanje človekovega dostojanstva in pravice azila prosilcev za azil in družinskih članov, ki jih spremljajo.

(11) Pri obravnavanju oseb, ki sodijo na področje uporabe te direktive, so države članice vezane z obveznostmi iz mednarodnih instrumentov, katerih pogodbenice so in ki prepovedujejo diskriminacijo.

(12) ‚Korist otroka‘ mora biti najpomembnejše vodilo držav članic pri izvajanju te direktive.

[...]

(16) Določijo naj se minimalni standardi za opredelitev in vsebino statusa begunca, ki pristojnim nacionalnim organom držav članic pomagajo pri uporabi Ženevske konvencije.

(17) Treba je uvesti skupna merila za priznavanje statusa begunca prosilcem za azil v smislu člena 1 Ženevske konvencije.

[...]

(38) V skladu s členom 3 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske, ki je priložen k Pogodbi o Evropski uniji in k Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, je Združeno kraljestvo [Velika Britanija in Severna Irska] v pismu z dne 28. januarja 2002 uradno izrazilo željo po sodelovanju pri sprejetju in uporabi te direktive.“

8 Člen 1 te direktive določa:

„Namen te direktive je določitev minimalnih standardov glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite.“

9 Člen 2, od (c) do (e), navedene direktive določa:

„V tej direktivi:

[...]

(c) ‚begunec‘ pomeni državljana tretje države, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rase, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini nahaja izven države, katere državljan je, in ne more ali zaradi tega strahu noče izkoristiti zaščite te države, ali osebo brez državljanstva, ki se nahaja izven države prejšnjega običajnega prebivališča zaradi enakih razlogov, kot so navedeni zgoraj, in se ne more ali zaradi tega strahu noče vrniti vanjo, in za katero se ne uporablja člen 12;

(d) ‚status begunca‘ pomeni priznanje državljana tretje države ali osebe brez državljanstva kot begunca s strani države članice;

(e) ‚oseba, upravičena do subsidiarne zaščite‘ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki ni opredeljena kot begunec, a je bilo v zvezi z njim dokazano, da obstajajo utemeljeni razlogi za prepričanje, da bi se zadevna oseba, če bi se vrnila v izvirno državo, ali v primeru osebe brez državljanstva, v prejšnjo državo stalnega prebivališča, soočila z utemeljenim tveganjem, da utrpí resno škodo, kot je opredeljena v členu 15, in za katero se člen 17(1) in (2) ne uporablja, in ki zaradi takega tveganja noče izkoristiti zaščite te države.“

10 Člen 4 Direktive 2004/83, naslovljen „Obravnavanje dejstev in okoliščin“, določa:

„1. Države članice lahko naložijo prosilcu dolžnost, da čim prej predloži vse potrebne elemente za utemeljitev prošnje za mednarodno zaščito. Dolžnost države članice je, da v sodelovanju s prosilcem obravnava ustrezne elemente prošnje.

[...]

3. Obravnava prošnje za mednarodno zaščito se izvede v vsakem posameznem primeru posebej in upošteva naslednje:

(a) vsa ustrezna dejstva, ki se nanašajo na izvirno državo v času odločanja o prošnji, vključno z zakoni in predpisi izvirne države in načinom njihovega izvajanja;

- (b) ustrezne izjave in dokumentacijo, ki jo predloži prosilec, vključno z informacijami o tem, ali je prosilec podvržen ali izpostavljen preganjanju ali resni škodi;
- (c) individualni položaj in osebne okoliščine prosilca, vključno z dejavniki, kot so poreklo, spol in starost, za oceno dejstva, ali bi na podlagi prosilčevih osebnih okoliščin dejanja, ki jim je bil prosilec izpostavljen ali bi jim bil lahko izpostavljen, pomenila preganjanje ali resno škodo;

[...]

- 11 Člen 12 navedene direktive, naslovljen „Izključitev“, v odstavku 1(a) določa:

„Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva ne more biti begunec, če:

- (a) sodi na področje uporabe člena 1 D Ženevske konvencije glede zaščite ali pomoči organov ali uradov Združenih narodov, razen visokega komisarja Združenih narodov za begunce. Kadar je takšna zaščita ali pomoč prenehala iz katerega koli razloga, ne da bi se položaj takšne osebe dokončno uredil skladno z ustreznimi resolucijami, ki jih je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov, so takšne osebe samodejno upravičene do ugodnosti iz te direktive.“

Direktiva 2011/95/EU

- 12 V uvodnih izjavah 1 in 50 Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL 2011, L 337, str. 9) je navedeno:

- „(1) Potrebne so številne bistvene spremembe Direktive [2004/83]. Zaradi jasnosti bi bilo treba navedeno direktivo prenoviti.

[...]

- (50) V skladu s členoma 1, 2 in členom 4a(1) Protokola (št. 21) o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen PEU in PDEU, in brez poseganja v člen 4 navedenega protokola, Združeno kraljestvo in Irska ne sodelujeta pri sprejetju te direktive, ki zato zanju ni zavezujoča in se v njiju ne uporablja.“

- 13 Člen 12 te direktive, naslovljen „Izključitev“, v odstavku 1(a) določa:

„1. Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva ne more biti begunec, če:

- (a) sodi na področje uporabe člena 1 D Ženevske konvencije glede zaščite ali pomoči organov ali uradov Združenih narodov, razen Visokega komisarja Združenih narodov za begunce. Kadar je takšna zaščita ali pomoč prenehala iz katerega koli razloga, ne da bi se položaj takšne osebe dokončno uredil skladno z ustreznimi resolucijami, ki jih je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov, so takšne osebe samodejno upravičene do ugodnosti iz te direktive;“

14 Člen 40 navedene direktive, naslovljen „Razveljavitev“, določa:

„Direktiva 2004/83[...] se za države članice, zavezane s to direktivo, razveljavi z učinkom od 21. decembra 2013 ne glede na obveznosti držav članic glede roka za prenos direktive v nacionalno zakonodajo, določenega v delu B Priloge I.

Za države članice, zavezane s to direktivo, se sklicevanja na razveljavljeno direktivo štejejo za sklicevanja na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge II.“

Direktiva 2013/32/EU

15 V uvodni izjavi 18 Direktive 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (UL 2013, L 180, str. 60) je navedeno:

„V interesu držav članic in prosilcev za mednarodno zaščito je, da se o prošnjah za mednarodno zaščito odloči, kakor hitro je to mogoče, brez poseganja v ustreznost in celovitost obravnave, ki je v teku.“

16 Člen 2 te direktive določa:

„V tej direktivi:

[...]

(c) ‚prosilec‘ pomeni državljan tretje države ali osebo brez državljanstva, ki je podal prošnjo za mednarodno zaščito, v zvezi s katero še ni bila izdana dokončna odločba;

[...]

(f) ‚organ za presojo‘ pomeni kateri koli parasodni ali upravni organ v državi članici, ki je odgovoren za obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito in je pristojen izdajati odločbe na prvi stopnji v takih primerih;

[...]“

17 Člen 46 navedene direktive določa:

„1. Države članice zagotovijo, da imajo prosilci pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem zoper:

(a) odločbo, izdano v zvezi z njegovo [njihovo] prošnjo za mednarodno zaščito, vključno z odločbo:

(i) o neutemeljenosti prošnje v zvezi s statusom begunca in/ali subsidiarne zaščite,

[...]

[...].

3. Države članice zaradi spoštovanja odstavka 1 zagotovijo, da učinkovito pravno sredstvo vsaj v pritožbenih postopkih pred sodiščem prve stopnje zagotavlja podrobno in *ex nunc* presojo dejstev in pravnih vprašanj, po potrebi vključno s presojo potreb po mednarodni zaščiti v skladu z Direktivo [2011/95].

[...]“

Pravo Združenega kraljestva

- 18 Direktiva 2004/83 je bila v britansko pravo prenesena z Refugee or Person in Need of International Protection (Qualification) Regulations 2006 (pravilnik o priznanju statusa begunca ali osebe, ki potrebuje mednarodno zaščito, iz leta 2006 (S. I. 2006/2525, v nadaljevanju: pravilnik iz leta 2006)) in Immigration Rules (the 2006 Regulations) (pravila iz leta 2006 o priseljevanju).
- 19 Člen 2 pravilnika iz leta 2006 določa:
- „begunec‘ pomeni osebo, ki spada na področje uporabe člena 1(A) Ženevske konvencije in za katero se člen 7 ne uporablja“.
- 20 Člen 7(1) tega pravilnika določa:
- „Posameznik ni begunec, če spada na področje uporabe člena 1(D), (E) ali (F) Ženevske konvencije.“
- 21 Člen 339AA pravil iz leta 2006 o priseljevanju določa:
- „Ta člen se uporablja, če minister ugotovi, da je oziroma bi moral biti posameznik izključen iz statusa begunca v skladu s členom 7 pravilnika o priznanju statusa begunca ali osebe, ki potrebuje mednarodno zaščito, iz leta 2006.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 22 NB se je nastanila v Združenem kraljestvu skupaj z možem in njunimi petimi mladoletnimi otroki, med katerimi je od oktobra 2015 tudi AB, ki je težek invalid. Vsi člani družine, ki je prej prebivala v begunskem taborišču Al Bass (Libanon), so registrirani pri UNRWA, razen H, ki je najmlajši član in ki je bil na dan sprejetja predložitvene odločbe star sedem mesecev.
- 23 Tožeči stranki iz postopka v glavni stvari s tožbo skušata predvsem doseči priznanje statusa begunca na podlagi člena 1(D) Ženevske konvencije, na katerega napotuje člen 12(1)(a) Direktive 2004/83, pri čemer trdita, da se kot osebi brez državljanstva, ki sta pred tem izkoristili zaščito ali pomoč UNRWA, lahko *ipso facto* sklicujeta na status begunca v skladu z drugim pododstavkom navedenega člena 1(D), ker je ta zaščita ali pomoč prenehala iz razloga, na katerega nimata vpliva in ki ni odvisen od njune volje („vključitvena klavzula“). V tem okviru tožeči stranki iz postopka v glavni stvari trdita, da se zanju ta vključitvena klavzula uporablja, prvič, zaradi nezmožnosti UNRWA, da v skladu s svojo nalogo zagotovi pomoč otrokom s težjo stopnjo invalidnosti, in drugič, zaradi hude diskriminacije, ki naj bi ji bil AB zaradi svoje invalidnosti izpostavljen v Libanonu.
- 24 V zvezi s tem navajata, da AB v taborišču Al Bass ni imel dostopa do izobraževanja niti do zdravstvene pomoči, prilagojene njegovim potrebam. Zaradi invalidnosti naj bi bili tako AB kot njegovi bratje in sestre žrtve zlorab okoliške skupnosti, kar naj bi imelo škodljive posledice za

duševno zdravje in življenje celotne družine. Ta položaj naj bi se še poslabšal zaradi posebej negotovih življenjskih razmer v taborišču, diskriminacije, ki naj bi ji bili na splošno izpostavljeni palestinski invalidi, ki prebivajo v Libanonu, in poslabšanja socialno-ekonomskih razmer v Libanonu v zadnjih letih.

- 25 V tem okviru tožeči stranki iz postopka v glavni stvari ob opiranju na sodbo z dne 19. decembra 2012, *Abed El Karem El Kott in drugi* (C-364/11, EU:C:2012:826), navajata, da se lahko huda diskriminacija, kot je ta, ki naj bi ji bil v obravnavani zadevi glede na zgoraj navedene elemente izpostavljen AB, šteje za razlog, ki je zadevno osebo prisilil, da zapusti območje delovanja UNRWA. Dodajata, da lahko diskriminacija, ki izhaja iz samovoljne zavrnitve zagotavljanja dostopa do zdravstvenega varstva in do izobraževanja invalidom, povzroči hudo škodo otroku, ki je žrtev te diskriminacije, in bi lahko celo spadala pod pojem „preganjanje“. Obstoj takega preganjanja naj bi bilo namreč treba presojati ob ustreznem upoštevanju posebne ranljivosti otrok, ki se je v obravnavanem primeru povečala zaradi poslabšanja položaja v Libanonu, in koristi otroka, ne le glede AB, ampak tudi glede njegovih bratov in sester. Glede na te ugotovitve tožeči stranki iz postopka v glavni stvari menita, da sta zapustili Libanon in tako prenehali biti upravičeni do zaščite ali pomoči UNRWA iz objektivnih razlogov, na katere sami nimata vpliva.
- 26 Minister za notranje zadeve pa izpodbija pravico tožečih strank iz postopka v glavni stvari, da se jima *ipso facto* prizna status begunca. Čeprav priznava, da je bil AB žrtev diskriminacije zaradi svoje invalidnosti, navaja, da ta diskriminacija ne dosega zahtevane ravni, da bi jo bilo mogoče šteti za preganjanje. Poleg tega trdi, da je bil v Libanonu AB deležen zadostne pomoči in da je bo še naprej deležen po svoji vrnitvi. Minister za notranje zadeve v zvezi s tem navaja, da je v taborišču Al Bass center za zgodnje ukrepanje, ki deluje pod okriljem nevladne organizacije in ki po njegovih navedbah nudi pomoč invalidnim otrokom, ki tam prebivajo. Nazadnje trdi, da tožeči stranki iz postopka v glavni stvari nista utemeljili morebitne nemožnosti koriščenja izobraževanja in pomoči, ki ju zagotavljajo take nevladne organizacije, ter posledično razlogov, na katere nimata vpliva in ki naj bi jima preprečevali, da bi bili še naprej deležni pomoči ali zaščite UNRWA v Libanonu.
- 27 Predložitveno sodišče meni, da je treba za ugotovitev, ali sta lahko tožeči stranki iz postopka v glavni stvari *ipso facto* upravičeni do statusa begunca na podlagi dejstev, ki sta jih navedli, najprej razjasniti, ali je treba prenehanje zaščite ali pomoči, ki ju zagotavlja UNRWA, preučiti izključno na podlagi položaja na datum njunega odhoda, ali pa gre za preučitev, ki vključuje dodatno ali alternativno presojo okoliščin, do katerih je morda prišlo po tem datumu. Poleg tega se sprašuje, kdo nosi dokazno breme v tem okviru. Nazadnje želi dobiti pojasnila glede upoštevanih elementov, s katerimi bi bilo mogoče tako prenehanje zaščite ali pomoči UNRWA dokazati.
- 28 V teh okoliščinah je First-tier Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (sodišče prve stopnje (oddelek za priseljevanje in azil), Združeno kraljestvo)) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „Pri presojanju, ali je UNRWA Palestincu brez državljanstva, registriranemu pri UNRWA, prenehala nuditi zaščito ali pomoč v smislu drugega stavka člena 12(1)(a) Direktive 2004/83 v zvezi s pomočjo, nudeno invalidnim osebam:
1. Ali gre pri presoji le za pogled v preteklost, kjer se upoštevajo okoliščine, ki naj bi prosilca takrat prisilile, da zapusti območje delovanja UNRWA, ali pa gre za v prihodnost usmerjeno, *ex nunc* presojo, ali si prosilec lahko zdaj pomaga z navedeno zaščito in pomočjo?

2. Ali se je, če je odgovor na prvo vprašanje, da presoja vključuje v prihodnost usmerjeno presojo, legitimno sklicevati po analogiji na klavzulo o prenehanju iz člena 11, tako da je, če ima prosilec zgodovinsko gledano ustrezen razlog za odhod iz območja UNRWA, dokazno breme o neveljavnosti takega razloga na državi članici?
3. Ali je treba, da bi obstajali utemeljeni objektivni razlogi za odhod take osebe, povezani z zagotavljanjem zaščite in pomoči s strani UNRW[A], dokazati namerno povzročitev škode ali odrekanje pomoči (z dejanjem ali opustitvijo) s strani UNRWA ali države, v kateri ta organizacija deluje?
4. Ali je treba upoštevati pomoč, ki jo takim osebam zagotavljajo akterji civilne družbe, kot so na primer nevladne organizacije (NVO)?“

Postopek pred Sodiščem

- 29 Združeno kraljestvo je 31. januarja 2020 izstopilo iz Evropske unije. V skladu s členom 86(2) Sporazuma o izstopu Združenega kraljestva Velika Britanija in Severna Irska iz Evropske unije in Evropske skupnosti za atomsko energijo (UL 2019, C 384 I, str. 1) Sodišče ostane pristojno za predhodno odločanje o zadevah na predloge sodišč Združenega kraljestva, ki so bili vloženi pred koncem prehodnega obdobja. V skladu s členom 126 tega sporazuma se prehodno obdobje konča 31. decembra 2020.
- 30 Poleg tega so v skladu s členom 89(1) navedenega sporazuma sodbe in sklepi Sodišča v zvezi s takimi predlogi, sprejeti pred koncem prehodnega obdobja, kot tudi tisti, sprejeti po koncu tega obdobja, za Združeno kraljestvo in v njem v celoti zavezujoči.
- 31 Ker je bil ta predlog za sprejetje predhodne odločbe v sodnem tajništvu Sodišča vložen 29. julija 2020, Sodišče ostaja pristojno za odločanje o tem predlogu, predložitveno sodišče pa je vezano na to sodbo.
- 32 Sodišče je 25. maja 2021 strankam in drugim zainteresiranim subjektom iz člena 23 Statuta Sodišča Evropske unije poslalo vprašanje, v katerem jih je pozvalo, naj predstavijo svoje stališče o morebitnem učinku sodbe z dne 13. januarja 2021, Bundesrepublik Deutschland (Status begunca osebe brez državljanstva palestinskega rodu) (C-507/19, EU:C:2021:3), na odgovor, zlasti na prvo vprašanje za predhodno odločanje.
- 33 Odgovore na to vprašanje so predložili NB in AB, minister za notranje zadeve, Visoki komisariat Združenih narodov za begunce in Evropska komisija. Sodišče je 25. maja 2021 poslalo tudi vprašanje Visokemu komisariatu Združenih narodov za begunce o pravnih obveznostih UNRWA glede zagotavljanja pomoči invalidnim otrokom in ukrepih, ki se dejansko izvajajo, zlasti v Libanonu. Na to vprašanje so odgovorili Visoki komisariat Združenih narodov za begunce ter NB in AB.

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

- 34 Pred odgovorom na postavljena vprašanja je treba na prvem mestu opozoriti, da se v skladu s členom 1 Protokola (št. 21) o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice (UL 2008, C 115, str. 295), priloženega Pogodbama EU in DEU, za Združeno kraljestvo uporablja sistem odstopanja, ki zajema vse ukrepe, sprejete v okviru območja svobode, varnosti in pravice, ter da ima Združeno kraljestvo možnost, da v zakonodajnih postopkih na tem področju ne sodeluje.
- 35 Združeno kraljestvo je, kot je navedeno v uvodni izjavi 38 Direktive 2004/83, sicer sodelovalo pri sprejetju in uporabi te direktive, vendar je ta sistem odstopanja uporabilo za Direktivo 2011/95, s katero je bila Direktiva 2004/83 razveljavljena z učinkom od 21. decembra 2013.
- 36 Tako v skladu z uvodno izjavo 50 Direktive 2011/95 Združeno kraljestvo ni sodelovalo pri sprejetju te direktive, ki zato zanj ni zavezujoča in se v njem ne uporablja.
- 37 Poleg tega iz člena 40 Direktive 2011/95 izhaja, da se Direktiva 2004/83 razveljavi z učinkom od 21. decembra 2013 samo za države članice, ki jih zavezuje Direktiva 2011/95.
- 38 V teh okoliščinah se Direktiva 2004/83 še naprej uporablja za Združeno kraljestvo v mejah, navedenih v točkah 29 in 30 te sodbe.
- 39 Na drugem mestu je treba tudi opozoriti, da je Ženevska konvencija, kot je razvidno iz uvodnih izjav 3, 16 in 17 Direktive 2004/83, temelj mednarodne pravne ureditve za zaščito beguncev ter da so bile določbe te direktive o pogojih za priznanje statusa begunca in njegovi vsebini sprejete za pomoč pristojnim organom držav članic pri uporabi te konvencije na podlagi skupnih pojmov in meril (sodbi z dne 17. junija 2010, Bolbol, C-31/09, EU:C:2010:351, točka 37, in z dne 19. decembra 2012, Abed El Karem El Kott in drugi, C-364/11, EU:C:2012:826, točka 42).
- 40 Določbe Direktive 2004/83 je treba torej razlagati ob upoštevanju njene splošne sistematike in namena ter ob spoštovanju Ženevske konvencije in drugih upoštevanih pogodb, navedenih v členu 78(1) PDEU. Kot je razvidno iz uvodne izjave 10 iste direktive, je treba pri tej razlagi spoštovati tudi pravice, priznane z Listino o temeljnih pravicah (sodbi z dne 17. junija 2010, Bolbol, C-31/09, EU:C:2010:351, točka 38, in z dne 19. decembra 2012, Abed El Karem El Kott in drugi, C-364/11, EU:C:2012:826, točka 43).
- 41 Na tretjem mestu je treba pojasniti, da člen 12(1)(a) Direktive 2004/83 v bistvu ustreza členu 12(1)(a) Direktive 2011/95, tako da je sodna praksa v zvezi s to drugo določbo upoštevna za razlago prve (glej po analogiji sodbo z dne 13. januarja 2021, Bundesrepublik Deutschland (Status begunca osebe brez državljanstva palestinskega rodu), C-507/19, EU:C:2021:3, točka 37).
- 42 Na postavljena vprašanja je treba odgovoriti ob upoštevanju zgornjih ugotovitev.

Prvo vprašanje

- 43 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 razlagati tako, da je treba za ugotovitev, ali je zaščita ali pomoč UNRWA prenehala, tako da lahko oseba *ipso facto* uveljavlja „status begunca“ v smislu te določbe, upoštevati le ustrezne okoliščine, kakor obstajajo ob odhodu te osebe z območja delovanja UNRWA, ali tudi okoliščine, kakor obstajajo v času, ko pristojni organi preučujejo prošnjo za priznanje statusa begunca ali ko zadevni sodni organi odločajo o tožbi, vloženi zoper odločbo o zavrnitvi priznanja takega statusa.
- 44 Za odgovor na to vprašanje je treba najprej opozoriti, da v skladu s členom 12(1)(a), prvi stavek, Direktive 2004/83 državljani tretje države ali oseba brez državljanstva ne more biti begunec, „če sodi na področje uporabe člena 1 D Ženevske konvencije glede zaščite ali pomoči organov ali uradov Združenih narodov, razen Visokega komisarja Združenih narodov za begunce“.
- 45 Člen 1(D), prvi pododstavek, Ženevske konvencije določa, da ta konvencija ne velja za osebe, ki „zdaj uživajo“ varstvo ali pomoč „drugih organov ali agencij Združenih narodov, razen visokega komisarja Združenih narodov za begunce“.
- 46 UNRWA je organ Združenih narodov, ki je bil ustanovljen za zaščito in pomoč Palestincem kot „palestinskim beguncem“. Njegov mandat, ki je bil podaljšán do 30. junija 2023, zajema njegovo območje delovanja, ki ga sestavlja pet sektorjev, in sicer Gaza, Zahodni breg (vključno z vzhodnim Jeruzalemom), Jordanija, Libanon in Sirija.
- 47 Tako je vsaka oseba, kot sta NB in AB, ki je registrirana pri UNRWA, upravičena do zaščite in pomoči tega organa zaradi zagotavljanja blaginje te osebe kot begunke (glej v tem smislu sodbo z dne 25. julija 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, točka 84).
- 48 Zaradi tega posebnega statusa begunca, ki je na navedenih območjih Bližnjega vzhoda uveden za Palestince, so osebe, registrirane pri UNRWA, v skladu s členom 12(1)(a), prvi stavek, Direktive 2004/83, ki ustreza členu 1(D), prvi pododstavek, Ženevske konvencije, načeloma izključene iz statusa begunca v Uniji (sodba z dne 13. januarja 2021, Bundesrepublik Deutschland (Status begunca osebe brez državljanstva palestinskega rodu), C-507/19, EU:C:2021:3, točka 49 in navedena sodna praksa).
- 49 Poleg tega iz člena 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83, ki ustreza členu 1(D), drugi pododstavek, Ženevske konvencije, izhaja, da se, če prosilec za mednarodno zaščito v Uniji ne uživa več varstva ali pomoči UNRWA, ta izključitev preneha uporabljati (sodba z dne 13. januarja 2021, Bundesrepublik Deutschland (Status begunca osebe brez državljanstva palestinskega rodu), C-507/19, EU:C:2021:3, točka 50 in navedena sodna praksa).
- 50 Tako se člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 uporablja, če na podlagi posamične presoje vseh upoštevanih elementov postane jasno, da je osebna varnost zadevne osebe brez državljanstva palestinskega rodu zelo ogrožena in če ji UNRWA, za katere pomoč je zadevna oseba zaprosila, ne more zagotoviti življenjskih razmer v skladu z nalogo, ki je zaupana tej agenciji, in je zato ta oseba brez državljanstva zaradi okoliščin, na katere nima vpliva in ki niso odvisne od njene volje, prisiljena zapustiti območje delovanja UNRWA. V tem primeru se lahko navedena oseba brez državljanstva, če zanjo ne velja kateri od razlogov za izključitev iz člena 12(1)(b), člena 12(2) in člena 12(3) te direktive, samodejno sklicuje na to direktivo, ne da bi ji bilo treba dokazati, da jo je

utemeljeno strah preganjanja v smislu člena 2(c) navedene direktive (sodba z dne 13. januarja 2021, Bundesrepublik Deutschland (Status begunca osebe brez državljanstva palestinskega rodu), C-507/19, EU:C:2021:3, točka 51 in navedena sodna praksa).

- 51 Vendar je treba v zvezi s tem navesti, da to, da so zadevne osebe lahko samodejno upravičene do ugodnosti iz navedene direktive v smislu njenega člena 12(1)(a), ne pomeni nepogojne pravice do priznanja statusa begunca. Čeprav namreč osebi, ki je samodejno upravičena do ugodnosti iz Direktive 2004/83, ni treba dokazati, da jo je strah preganjanja v smislu člena 2(c) te direktive, mora vložiti – kot sta to storili tožeči stranki v postopku v glavni stvari – prošnjo za priznanje statusa begunca, ki jo morajo preučiti pristojni organi odgovorne države članice (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2012, Abed El Karem El Kott in drugi, C-364/11, EU:C:2012:826, točki 75 in 76).
- 52 Ob tem, kot je v bistvu navedel generalni pravobranilec v točki 52 sklepnih predlogov, v členu 12(1)(a) Direktive 2004/83 sicer ni posebej določeno, kateri trenutek je upošteven za presojo pristojnih nacionalnih organov ali sodišč glede prenehanja pomoči ali zaščite UNRWA, vendar uporaba izrazov „zdaj uživajo“ iz prvega pododstavka člena 1(D) Ženevske konvencije in „bi prenehala“ iz drugega pododstavka iste določbe govori v prid presoji za ugotovitev, ali je ta pomoč ali zaščita dejansko prenehala v smislu člena 12(1)(a) Direktive 2004/83.
- 53 V teh okoliščinah mora taka presoja temeljiti na posamični preučitvi vseh upoštevanih elementov ali dejavnikov zadevnega položaja, kot obstaja ob odhodu zadevnih prosilcev z območja delovanja UNRWA, pri čemer je treba upoštevati okoliščine, kakršne obstajajo, ko pristojni upravni organi izdajo odločbo o prošnji, ki jo je vložila zadevna oseba za priznanje statusa begunca, ali ko zadevni sodni organi odločajo o tožbi zoper odločbo o zavrnitvi priznanja statusa begunca. Zlasti je treba upoštevati položaj, ko se zadevna oseba lahko vrne na območje delovanja UNRWA, ker so okoliščine, zaradi katerih ji je bil priznan status begunca, prenehale (glej v tem smislu sodbi z dne 19. decembra 2012, Abed El Karem El Kott in drugi, C-364/11, EU:C:2012:826, točka 77, in z dne 13. januarja 2021, Bundesrepublik Deutschland (Status begunca osebe brez državljanstva palestinskega rodu), C-507/19, EU:C:2021:3, točki 59 in 66).
- 54 Potreba, da se opravi taka presoja, je v skladu s splošno sistematiko ureditve, vzpostavljene z Direktivo 2004/83. V zvezi s tem iz člena 4(3)(a) Direktive 2004/83 in člena 5(1) te direktive izhaja, da je treba pri odločanju o prošnji za mednarodno zaščito upoštevati vsa ustrezna dejstva, ki se nanašajo na izvirno državo „v času odločanja o prošnji“, in po potrebi dogodke, do katerih je prišlo, odkar je prosilec zapustil izvirno državo.
- 55 V zvezi s tem je treba poleg tega pojasniti, kot je Sodišče že razsodilo, da morajo države članice v skladu s členom 46(3) Direktive 2013/32 nacionalno pravo urediti tako, da obravnavanje pravnih sredstev iz te določbe vključuje „podrobno in *ex nunc*“ presojo – vsaj v postopkih s pravnim sredstvom pred prvostopenjskim sodiščem – vseh dejanskih in pravnih elementov, na podlagi katerih lahko sodišče opravi posodobljeno presojo obravnavanega primera. Kot je Sodišče že pojasnilo, izraz „*ex nunc*“ in pridevnik „podrobno“ iz te določbe kažeta na obveznost sodišča, da opravi presojo, pri kateri se po potrebi upoštevajo tako elementi, ki jih je organ za presojo upošteval ali bi jih moral upoštevati, kot tudi novi elementi, ki so se pojavili po sprejetju odločbe, zoper katero je vloženo pravno sredstvo. Pooblastilo, ki ga tako ima sodišče, da upošteva nove elemente, o katerih se ta organ ni opredelil, spada v okvir cilja Direktive 2013/32, ki je, kot je razvidno zlasti iz njene uvodne izjave 18, namenjena predvsem temu, da se prošnje za mednarodno zaščito obravnavajo „kakor hitro je to mogoče, brez poseganja v ustreznost in

celovitost obravnave“ (sodba z dne 13. januarja 2021, Bundesrepublik Deutschland (Status begunca osebe brez državljanstva palestinskega rodu), C-507/19, EU:C:2021:3, točka 40 in navedena sodna praksa).

- 56 Kot je namreč navedla Komisija v pisnem stališču, tudi če je bila oseba v preteklosti prisiljena zapustiti območje delovanja, ker je bila njena osebna varnost zelo ogrožena, naj ne bi bilo razloga za to, da se ji *ipso facto* prizna status begunca na podlagi člena 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83, če se je položaj na območju delovanja medtem precej izboljšal, tako da njena osebna varnost ne bi bila več zelo ogrožena in bi ji UNRWA lahko spet zagotovila življenjske razmere v skladu z nalogo, ki ji je zaupana. Zato bi morali organi in sodišča, ki morajo odločiti o možnosti za sklicevanje *ipso facto* na status begunca, preveriti tudi, ali se je trenutno mogoče vrniti na območje delovanja UNRWA. Če je tako, prosilec v skladu s členom 12(1)(a), prvi stavek, Direktive 2004/83 ne more biti begunec.
- 57 Zato morajo pristojni nacionalni organi in sodišča opraviti posamično presojo vseh upoštevnihih elementov, da bi ugotovili ne le, ali je lahko odhod oseb, ki so zaprosile za status begunca na podlagi člena 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83, z območja delovanja UNRWA v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 50 te sodbe, upravičen iz razlogov, na katere te osebe nimajo vpliva in ki niso odvisni od njihove volje ter iz katerih niso mogle uživati zaščite ali pomoči UNRWA, temveč tudi, ali jim je uživanje te zaščite ali pomoči trenutno onemogočeno zaradi zatrjevanega slabšanja razmer na zadevnem območju delovanja iz razlogov, na katere nimajo vpliva in ki niso odvisni od njihove volje.
- 58 Glede na vse zgoraj navedene preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 razlagati tako, da je treba za ugotovitev, ali je zaščita ali pomoč UNRWA prenehala, tako da lahko oseba *ipso facto* uveljavlja „status begunca“ v smislu te določbe, v okviru posamične presoje upoštevati ustrezne okoliščine, kakršne obstajajo ne le ob odhodu te osebe z območja delovanja UNRWA, ampak tudi v času, ko pristojni organi preučujejo prošnjo za priznanje statusa begunca ali ko zadevni sodni organi odločajo o tožbi, vloženi zoper odločbo o zavrnitvi priznanja takega statusa.

Drugo vprašanje

- 59 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 razlagati tako, da je v okviru analize, katere namen je ugotoviti, ali je zaščita ali pomoč UNRWA prenehala, tako da lahko oseba *ipso facto* uveljavlja „status begunca“ v smislu te določbe, kadar zadevna oseba dokaže, da je bila prisiljena zapustiti območje delovanja UNRWA iz razlogov, na katere nima vpliva in ki niso odvisni od njene volje, država članica – če meni, da se lahko ta oseba zdaj vrne na to območje ter tam uživa to zaščito in pomoč – tista, ki mora dokazati, da je tako.
- 60 Za odgovor na to vprašanje je treba spomniti, da v skladu s členom 13 Direktive 2004/83 države članice priznajo status begunca državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva, ki izpolnjuje pogoje za begunca v skladu s poglavjema II in III te direktive.
- 61 V teh okoliščinah je treba za priznanje statusa begunca prosilcu na podlagi člena 12(1)(a), drugi stavek, navedene direktive, ki je umeščen v poglavje III te direktive, opraviti presojo ustreznih dejstev in okoliščin v skladu s členom 4 Direktive 2004/83 iz poglavja II te direktive.

- 62 Natančneje, člen 4(1) Direktive 2004/83 določa, da lahko države članice prosilcu naložijo dolžnost, da čim prej predloži vse potrebne elemente za utemeljitev prošnje za mednarodno zaščito. Dolžnost države članice je, da nato v sodelovanju s prosilcem obravnava ustrezne elemente prošnje.
- 63 V zvezi s tem je treba poudariti, da presoja dejstev in okoliščin iz člena 4 Direktive 2004/83, na podlagi katerih je mogoče utemeljiti prošnjo za mednarodno zaščito, v bistvu poteka v dveh ločenih fazah. Prva se nanaša na ugotovitev dejanskih okoliščin, ki lahko pomenijo dokaze za utemeljitev prošnje, druga pa se nanaša na pravno presojo teh dokazov, v okviru katere se na podlagi dejstev, ki so značilna za obravnavano zadevo, ugotovi, ali so izpolnjeni vsebinski pogoji iz upoštevni določb Direktive 2004/83 za priznanje mednarodne zaščite (sodba z dne 2. decembra 2014, A in drugi, od C-148/13 do C-150/13, EU:C:2014:2406, točka 55).
- 64 Sodišče je glede te prve faze, v katero je umeščeno drugo vprašanje, čeprav mora v skladu s členom 4(1) Direktive 2004/83 prosilec čim prej predložiti vse potrebne elemente za utemeljitev prošnje za mednarodno zaščito, že pojasnilo, da morajo organi držav članic po potrebi dejavno sodelovati z njim, da bi določili in dopolnili ustrezne elemente prošnje, saj so ti organi pogosto tudi v boljšem položaju kot prosilec za dostop do nekaterih vrst dokumentov (glej v tem smislu sodbo z dne 22. novembra 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, točki 65 in 66).
- 65 Tako je v obravnavanem primeru iz člena 4(1) Direktive 2004/83 sicer res mogoče sklepati, da morajo prosilci predložiti dokaz, da so dejansko bili deležni zaščite ali pomoči UNRWA in da je ta zaščita ali pomoč prenehala. Če pa lahko prosilci predložijo dokaz, da so bili ob zapustitvi območja delovanja UNRWA dejansko prisiljeni to storiti iz razlogov, na katere niso imeli vpliva in ki niso odvisni od njihove volje – zlasti ker je bila njihova osebna varnost zelo ogrožena in ker jim UNRWA ni mogla zagotoviti življenjskih razmer, ki bi ustrezale njeni nalogi na tem območju – mora nato država članica, če gre za tak primer, dokazati, da so se razmere na zadevnem območju delovanja medtem spremenile, tako da lahko te osebe znova uživajo zaščito in pomoč UNRWA.
- 66 Glede na vse zgornje preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 razlagati tako, da je v okviru analize, katere namen je ugotoviti, ali je zaščita ali pomoč UNRWA prenehala, tako da lahko oseba *ipso facto* uveljavlja „status begunca“ v smislu te določbe, kadar zadevna oseba dokaže, da je bila prisiljena zapustiti območje delovanja UNRWA iz razlogov, na katere nima vpliva in ki niso odvisni od njene volje, država članica – če meni, da se lahko ta oseba zdaj vrne na to območje ter tam uživa to zaščito in pomoč – tista, ki mora dokazati, da je tako.

Tretje vprašanje

- 67 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 razlagati tako, da je treba za ugotovitev, ali je zaščita ali pomoč UNRWA v smislu te določbe prenehala, tako da je bila oseba, ki je zaprosila za mednarodno zaščito, prisiljena zapustiti območje delovanja tega organa, dokazati, da je UNRWA ali država, na ozemlju katere ta deluje, imela namen – z ravnanjem ali opustitvijo – tej osebi škodovati ali jo prikrajšati za pomoč.
- 68 Za odgovor na to vprašanje je treba opozoriti, da morajo – kot je Sodišče že razsodilo – za ugotovitev, ali sta pomoč ali zaščita UNRWA dejansko prenehali v smislu člena 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83, pristojni nacionalni organi in sodišča preveriti, ali je odhod zadevne osebe utemeljen z razlogi, na katere nima vpliva in ki niso odvisni od njene volje ter iz katerih je

bila prisiljena zapustiti to območje, s čimer ji je bilo preprečeno, da bi prejela pomoč, ki jo daje UNRWA (sodba z dne 19. decembra 2012, Abed El Karem El Kott in drugi, C-364/11, EU:C:2012:826, točka 61).

- 69 V zvezi s tem je treba poudariti, da tako člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 kot člen 1(D) Ženevske konvencije zahtevata objektivno presojo vprašanja, ali sta pomoč ali zaščita UNRWA iz katerega koli razloga dejansko prenehali, saj ta organ iz objektivnih razlogov ali iz razlogov, povezanih z individualnim položajem prosilca, temu ne more več zagotoviti življenjskih razmer, ki so v skladu z nalogo, ki mu je zaupana.
- 70 Tako se pri taki presoji ni treba opreti na subjektivne elemente, kot so nameni UNRWA ali države, na ozemlju katere ta deluje. Uvedba take zahteve za uporabo člena 12(1)(a) Direktive 2004/83 bi namreč neupravičeno zmanjšala obseg te določbe ter neupravičeno in bistveno omejila obseg zaščite, zagotovljene osebam brez državljanstva palestinskega rodu.
- 71 Seveda, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 74 sklepnih predlogov, če bi se ugotovilo, da je UNRWA ali država, na ozemlju katere ta deluje, zadevnim osebam namerno povzročila škodo ali jih namerno prikrajšala za pomoč, z ravnanjem ali opustitvijo, bi bil tak dokaz očitno posebej upošteven. Vendar za uporabo člena 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 ni treba predložiti dokaza o taki nameri.
- 72 Glede na vse zgornje preudarke je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 razlagati tako, da za ugotovitev, ali je varstvo ali pomoč UNRWA prenehala v smislu te določbe, tako da je bila oseba, ki je zaprosila za mednarodno zaščito, prisiljena zapustiti območje delovanja tega organa, ni treba dokazati, da je UNRWA ali država, na ozemlju katere ta deluje, imela namen – z ravnanjem ali opustitvijo – tej osebi škodovati ali jo prikrajšati za pomoč. Za namene te določbe zadostuje dokazati, da je pomoč ali zaščita UNRWA dejansko prenehala iz katerega koli razloga, tako da ta organ iz objektivnih razlogov ali razlogov, povezanih s posamičnim položajem navedene osebe, tej osebi ne more več zagotoviti življenjskih razmer, ki so v skladu z nalogo, ki mu je zaupana.

Četrto vprašanje

- 73 Predložitveno sodišče s četrtnim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 v povezavi s členom 1(D) Ženevske konvencije razlagati tako, da je treba v okviru presoje pogojev, zahtevanih za to, da se preveri, ali je prišlo do prenehanja zaščite ali pomoči UNRWA, tako da lahko oseba *ipso facto* uveljavlja „status begunca“ v smislu te določbe Direktive 2004/83, upoštevati pomoč, ki jo tej osebi zagotavljajo akterji civilne družbe, kot so NVO.
- 74 Za odgovor na to vprašanje je treba poudariti, da se tako člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 kot člen 1(D) Ženevske konvencije sklicujeta le na zaščito ali pomoč „organov ali agencij Združenih narodov, razen [visokega komisarja Združenih narodov za begunce]“, in ne na morebitno podporo ali morebitne storitve drugih subjektov, ki niso povezani z Združenimi narodi, kot so NVO.
- 75 Poleg tega, kot je bilo opozorjeno v točki 50 te sodbe, se člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 uporablja, če se na podlagi posamične presoje vseh upoštevanih elementov izkaže, da je osebna varnost zadevne osebe brez državljanstva palestinskega rodu zelo ogrožena in če ji

UNRWA, za katere pomoč je zadevna oseba zaprosila, ne more zagotoviti zaščite in varstva v skladu z njenim mandatom ter je zato ta oseba brez državljanstva zaradi okoliščin, na katere nima vpliva in ki niso odvisne od njene volje, prisiljena zapustiti območje delovanja UNRWA.

- 76 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da se tako člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 kot člen 1(D) Ženevske konvencije v bistvu nanašata le na zaščito ali pomoč UNRWA.
- 77 UNRWA pa je agencija Združenih narodov, ki jo je ustanovila njihova Generalna skupščina in katere naloga je zagotavljati zaščito in pomoč palestinskim beguncem v skladu z njenim mandatom. Glede na status UNRWA in nalogo, ki ji je bila zaupana, te agencije ni mogoče enačiti z akterji civilne družbe, kot so NVO, ki so subjekti, ki so zelo različni od UNRWA in niso v enakem položaju kot zadnjenavedena, saj ne morejo zagotavljati „pomoči“ ali „zaščite“ za namene Ženevske konvencije in Direktive 2004/83.
- 78 Vendar to ne more omajati dejstva, da je lahko – kot je razvidno iz spisa, predloženega Sodišču – sodelovanje akterjev civilne družbe, kot so NVO, bistveno za to, da se UNRWA omogoči opravljanje nalog. Očitno je namreč, da je UNRWA glede na vse večje težave pri izvrševanju svojega mandata vsaj v nekaterih sektorjih svojega območja delovanja v praksi uporabila tako sodelovanje.
- 79 V teh okoliščinah ni mogoče izključiti, da je treba, če tako sodelovanje obstaja, pomoč, ki jo zagotavljajo akterji civilne družbe, kot so NVO, upoštevati pri presoji vprašanja, ali je varstvo ali pomoč UNRWA prenehala, tako da lahko prosilci *ipso facto* uveljavljajo status begunca v smislu člena 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83.
- 80 Vendar bi bilo treba dejansko upoštevati vsako pomoč, ki jo zagotavljajo akterji civilne družbe, kot so NVO, če je UNRWA z njimi vzpostavila formalno sodelovanje, ki je stabilno in v okviru katerega ti pomagajo UNRWA pri izvrševanju njenega mandata.
- 81 Tako je zlasti, če je – kot je v bistvu ugotovil generalni pravobranilec v točkah od 83 do 85 sklepnih predlogov – država, na območju katere deluje UNRWA, zagotavljanje take zaščite ali pomoči zakonito zaupala NVO in če imajo palestinski begunci dejansko pravico do stalnega, in ne enkratnega dostopa do zaščite ali pomoči, ki jo zagotavlja zadevna NVO.
- 82 Poleg tega je treba dodati, da se lahko, kot je v bistvu poudaril generalni pravobranilec v točki 79 sklepnih predlogov, v tem okviru vloga države, v kateri deluje UNRWA, prav tako izkaže za odločilno, da se temu organu omogoči, da učinkovito izvršuje svoj mandat in se prepriča, da zadevne osebe živijo v dostojnih razmerah (glej v tem smislu sodbo z dne 13. januarja 2021, Bundesrepublik Deutschland (Status begunca osebe brez državljanstva palestinskega rodu), C-507/19, EU:C:2021:3, točki 58 in 62).
- 83 Zato, če imajo palestinski begunci dejansko pravico do trajnega dostopa do izobraževanja in zdravstvene oskrbe, ki jo zagotavlja zadevna država, je treba ta položaj upoštevati v okviru celovite presoje vseh upoštevanih okoliščin v skladu s členom 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83.
- 84 Glede na vse zgornje preudarke je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 v povezavi s členom 1(D) Ženevske konvencije razlagati tako, da je treba v okviru presoje pogojev, ki se zahtevajo za to, da se ugotovi, ali je zaščita ali pomoč UNRWA prenehala, tako da lahko oseba *ipso facto* uveljavlja „status begunca“ v smislu te določbe

Direktive 2004/83, upoštevati pomoč, ki jo tej osebi zagotavljajo akterji civilne družbe, kot so NVO, če je UNRWA z njimi vzpostavila formalno sodelovanje, ki je stabilno in v okviru katerega ti pomagajo UNRWA pri izvrševanju njenega mandata.

Stroški

- 85 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. Člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite je treba razlagati tako, da je treba za ugotovitev, ali je zaščita ali pomoč Agencije Združenih narodov za pomoč in zaposlovanje (palestinskih beguncev na Bližnjem vzhodu) (UNRWA) prenehala, tako da lahko oseba *ipso facto* uveljavlja „status begunca“ v smislu te določbe, v okviru posamične presoje upoštevati ustrezne okoliščine, kakršne obstajajo ne le ob odhodu te osebe z območja delovanja UNRWA, ampak tudi v času, ko pristojni organi preučujejo prošnjo za priznanje statusa begunca ali ko zadevni sodni organi odločajo o tožbi, vloženi zoper odločbo o zavrnitvi priznanja takega statusa.
2. Člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 je treba razlagati tako, da je v okviru analize, katere namen je ugotoviti, ali je zaščita ali pomoč Agencije Združenih narodov za pomoč in zaposlovanje (palestinskih beguncev na Bližnjem vzhodu) (UNRWA) prenehala, tako da lahko oseba *ipso facto* uveljavlja „status begunca“ v smislu te določbe, kadar zadevna oseba dokaže, da je bila prisiljena zapustiti območje delovanja UNRWA iz razlogov, na katere nima vpliva in ki niso odvisni od njene volje, država članica – če meni, da se lahko ta oseba zdaj vrne na to območje ter tam uživa to zaščito in pomoč – tista, ki mora dokazati, da je tako.
3. Člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 je treba razlagati tako, da za ugotovitev, ali je varstvo ali pomoč Agencije Združenih narodov za pomoč in zaposlovanje (palestinskih beguncev na Bližnjem vzhodu) (UNRWA) prenehala v smislu te določbe, tako da je bila oseba, ki je zaprosila za mednarodno zaščito, prisiljena zapustiti območje delovanja tega organa, ni treba dokazati, da je UNRWA ali država, na ozemlju katere ta deluje, imela namen – z ravnanjem ali opustitvijo – tej osebi škodovati ali jo prikrajšati za pomoč. Za namene te določbe zadostuje dokazati, da je pomoč ali zaščita UNRWA dejansko prenehala iz katerega koli razloga, tako da ta organ iz objektivnih razlogov ali razlogov, povezanih s posamičnim položajem navedene osebe, tej osebi ne more več zagotoviti življenjskih razmer, ki so v skladu z nalogo, ki mu je zaupana.
4. Člen 12(1)(a), drugi stavek, Direktive 2004/83 v povezavi s členom 1(D) Konvencije o statusu beguncev, podpisane 28. julija 1951 v Ženevi, je treba razlagati tako, da je treba v okviru presoje pogojev, ki se zahtevajo za to, da se ugotovi, ali je zaščita ali pomoč Agencije Združenih narodov za pomoč in zaposlovanje (palestinskih beguncev na Bližnjem vzhodu) (UNRWA) prenehala, tako da lahko oseba *ipso facto* uveljavlja „status

begunca“ v smislu te določbe Direktive 2004/83, upoštevati pomoč, ki jo tej osebi zagotavljajo akterji civilne družbe, kot so nevladne organizacije, če je UNRWA z njimi vzpostavila formalno sodelovanje, ki je stabilno in v okviru katerega ti pomagajo UNRWA pri izvrševanju njenega mandata.

Podpisi